

I.

PŘIHLAŠOVANÉ POHLEDÁVKY

1.

ROZHODNÉ PRÁVO PRO OTÁZKY SPOJENÉ S UPLATŇOVÁNÍM POHLEDÁVEK V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 18. 4. 2024, *Luis Carlos a další*, sp. zn. C-765/22 a C-772/22

Právní věta

Články 7 a 35 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, ve spojení s bodem 72 odůvodnění tohoto nařízení, musí být vykládány v tom smyslu, že právo státu, který zahájil vedlejší insolvenční řízení, se uplatní pouze na způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení tohoto řízení, a nikoli na způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly v období od zahájení hlavního insolvenčního řízení do zahájení vedlejšího insolvenčního řízení.

Skutkový stav a dosavadní průběh řízení

Vůči společnosti Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG (Air Berlin) bylo v roce 2017 zahájeno hlavní insolvenční řízení v Německu. V roce 2020 bylo vůči Air Berlin ve Španělsku zahájeno vedlejší insolvenční řízení z důvodu, že zde má umístěnu pobočku (Air Berlin Španělsko).

Zaměstnanci Air Berlin Španělsko byli v důsledku ukončení činnosti Air Berlin již v roce 2017 propuštěni. V roce 2018 však španělské soudy prohlásily výpovědi za neplatné a uložily Air Berlin vyplatit zaměstnancům náhrady a mzdy, na které jim vznikl nárok v průběhu řízení o neplatnosti výpovědi.

Zaměstnanci uplatnili své pohledávky jak v hlavním insolvenčním řízení zahájeném v Německu, tak ve vedlejším insolvenčním řízení zahájeném ve Španělsku.

V hlavním (německém) insolvenčním řízení byly tyto pohledávky uznány za přednostní, neboť podle německých právních předpisů se považují za pohledávky za majetkovou podstatou. Podle španělského práva mají pracovněprávní pohledávky charakter pohledávek za majetkovou podstatou, jen pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku dlužníka. Jelikož předmětné pohledávky vznikly před zahájením vedlejšího (španělského) insolvenčního řízení, považoval je španělský insolvenční správce za obecné (nepřednostní) pohledávky.

Proti tomuto stanovisku insolvenčního správce se zaměstnanci bránili u španělského soudu, který se obrátil na SDEU s otázkou, jaké právo je rozhodné pro určení povahy předmětných pohledávek.

Relevantní ustanovení právních předpisů

čl. 7, čl. 35 nařízení 2015/848

Z odůvodnění

Podstatou jediné otázky předkládajícího soudu ve věci C 765/22 je, zda musí být články 7 a 35 nařízení 2015/848, ve spojení s bodem 72 odůvodnění tohoto nařízení, vykládány v tom smyslu, že stanoví, že právo státu, který zahájil vedlejší insolvenční řízení, se uplatní

pouze na způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení tohoto řízení, a nikoli na způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly v období od zahájení hlavního insolvenčního řízení do zahájení vedlejšího insolvenčního řízení.

Co se v tomto ohledu v první řadě týče znění relevantních ustanovení, je třeba zaprvé poznamenat, že jak čl. 7 odst. 1 nařízení 2015/848, který se použije na hlavní i vedlejší insolvenční řízení, tak článek 35 tohoto nařízení, který se týká pouze vedlejších insolvenčních řízení, odkazují na právo členského státu, v němž bylo řízení zahájeno.

Podle čl. 2 bodu 8 uvedeného nařízení přitom platí, že okamžikem zahájení řízení je okamžik, kdy rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení nabývá účinnosti, bez ohledu na to, zda se jedná o konečné rozhodnutí či nikoli.

Zadruhé v čl. 7 odst. 2 písm. g) téhož nařízení je uvedeno, že právo členského státu, na jehož území bylo řízení zahájeno, určuje mimo jiné způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení.

Z těchto skutečností vyplývá, že čl. 7 odst. 1 nařízení 2015/848 je kolizní právní normou, přičemž tuto kvalifikaci potvrzuje i bod 66 odůvodnění tohoto nařízení, ve kterém je uvedeno, že jednotná pravidla pro kolizní normy stanovená uvedeným nařízením nahrazují předpisy mezinárodního práva soukromého jednotlivých států (obdobně viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C 116/11, EU:C:2012:739, bod 47).

Je pravda, že z bodu 72 odůvodnění uvedeného nařízení vyplývá, že účinky insolvenčního řízení na trvání nebo skončení pracovního vztahu nebo na práva a povinnosti všech stran podílejících se na takovém vztahu by měly být stanoveny rozhodným právem dotýčného pracovní smlouvy, a nikoli právem státu, který zahájil insolvenční řízení. V tomto bodě odůvodnění je nicméně výslovně uvedeno, že se zmíněná výjimka nevztahuje na otázku, zda jsou pohledávky zaměstnanců chráněny přednostními právy a jaké právní postavení mají taková přednostní práva zaujímat.

Kromě toho je třeba podotknout, že jelikož musí být znění ustanovení, které zakládá výjimku z určité zásady, vykládáno restriktivně (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. ledna 2001, Komise v. Španělsko, C 83/99, EU:C:2001:31, bod 19, a ze dne 10. března 2005, EasyCar, C 336/03, EU:C:2005:150, bod 21), toto pravidlo musí platit i v případě článku 13 nařízení 2015/848, který představuje výjimku ze zásady *lex concursus* uvedené v bodě 66 odůvodnění tohoto nařízení.

Z toho vyplývá, že otázka týkající se způsobu nakládání s takovými pohledávkami, jako jsou pohledávky dotčené ve věci v původním řízení, které vznikly po zahájení hlavního insolvenčního řízení, a jejich uznání a pořadí, spadá do působnosti čl. 7 odst. 2 písm. g) nařízení 2015/848, který obsahuje výslovný odkaz na právo státu, který řízení zahájil. Tuto otázku je proto třeba posoudit na základě *lex concursus* určeného na tomto základě (obdobně viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C 116/11, EU:C:2012:739, bod 50).

Ve druhé řadě je třeba uvést, že tento výklad článků 7 a 35 nařízení 2015/848, podle něhož určuje způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení, právo členského státu, v němž bylo uvedené řízení zahájeno, je potvrzen i systematickým výkladem tohoto nařízení.

Z článku 3 odst. 2 a článku 34 nařízení 2015/848 totiž zaprvé plyne, že účinky vedlejšího insolvenčního řízení jsou omezeny na majetek dlužníka, který se ke dni zahájení tohoto řízení nachází na území členského státu, který uvedené řízení zahájil (obdobně viz rozsudky ze dne 11. června 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks a další, C 649/13, EU:C:2015:384, bod 48, jakož i ze dne 14. listopadu 2018, Wiemer & Trachte, C 296/17, EU:C:2018:902, bod 40).

Zadruhé na základě použití zásady *lex concursus* ke dni zahájení vedlejšího insolvenčního řízení lze rozhodné právo snadno určit a zároveň přitom zachovat možnost uvedenou v článku 45 téhož nařízení, podle níž mohou věřitelé své pohledávky přihlásit nejen v rámci hlavního insolvenčního řízení, ale i v rámci kteréhokoli vedlejšího insolvenčního řízení.

Ve třetí řadě je třeba s ohledem na povahu článku 7 nařízení 2015/848 coby kolizní normy podotknout, že takový výklad odpovídá i cíli tohoto nařízení, kterým není zavedení jednotného insolvenčního řízení, nýbrž – jak vyplývá z bodu 3 odůvodnění tohoto nařízení – zajištění toho, aby přeshraniční insolvenční řízení probíhala účinně. Jak již měl Soudní dvůr příležitost rozhodnout, uvedené nařízení v tomto směru stanoví pravidla příslušnosti a uznávání, jakož i pravidla týkající se rozhodného práva v této oblasti [obdobně viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, *Bank Handlowy a Adamiak*, C 116/11, EU:C:2012:739, bod 45]. O způsobu nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení, ve smyslu tohoto článku 7 je tudíž třeba rozhodnout podle *lex concursus*, které je určeno za rozhodné.

Z výše uvedených úvah vyplývá, že články 7 a 35 nařízení 2015/848, ve spojení s bodem 72 odůvodnění tohoto nařízení, musí být vykládány v tom smyslu, že právo státu, který zahájil vedlejší insolvenční řízení, se uplatní pouze na způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení tohoto řízení, a nikoli na způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly v období od zahájení hlavního insolvenčního řízení do zahájení vedlejšího insolvenčního řízení.

Komentář

Základním předpisem evropského insolvenčního práva je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, které s účinností od 26. 6. 2017 nahradilo původní nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení.

Nařízení 2015/848 neunifikuje insolvenční právo v členských státech, ale stanoví pravidla, jež mají umožnit účinné vedení insolvenčního řízení v případech s mezinárodním přesahem. Obsahuje tak pravidla o mezinárodní soudní příslušnosti, uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí, rozhodném právu atd.

Nařízení 2015/848 je založeno na principu modifikované univerzality. Vůči dlužníkovi by mělo být zásadně vedeno jediné (tzv. hlavní) insolvenční řízení ve členském státě, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy (*center of main interests* – COMI), čímž se míní místo, ze kterého dlužník své zájmy pravidelně spravuje a které je zjištěitelné třetími osobami (čl. 3 odst. 1). Pokud má dlužník provozovnu (ve smyslu čl. 2 odst. 10) na území jiného členského státu, může být v tomto státě zahájeno vedlejší insolvenční řízení, jehož účinky jsou ale omezeny na majetek, který se nachází na území tohoto členského státu (čl. 3 odst. 2). Pokud bylo takové řízení zahájeno před zahájením hlavního insolvenčního řízení, označuje se jako místní insolvenční řízení a po zahájení hlavního insolvenčního řízení se stává řízením vedlejším (čl. 3 odst. 4). Soudy státu, který je příslušný k vedení insolvenčního řízení, jsou příslušné mj. rovněž k vedení sporů o určení pravosti, výše a pořadí uplatněných pohledávek (čl. 6 odst. 1 nařízení 2015/848). Tato příslušnost je výlučná, a to s výjimkou případů podle čl. 6 odst. 2 nařízení 2015/848 (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 11. 6. 2026, *shopping24*, sp. zn. C-292/25).

Nařízení 2015/848 obsahuje zvláštní úpravu rozhodného práva, založenou na principu *lex fori concursus*: právem rozhodným pro insolvenční řízení a jeho účinky je zásadně právo toho členského státu, na jehož území bylo insolvenční řízení zahájeno

(čl. 7 odst. 1). Toto právo určuje podmínky pro zahájení tohoto řízení, jeho vedení a skončení (návěti čl. 7 odst. 2). Je zřejmé, že nejde o tradiční kolizní normu odkazující k rozhodnému hmotnému právu, ale o širší kolizní normu odkazující (též) k použitelné procesní úpravě.

Výslovně je uvedeno, že insolvenční statut určuje:

- pohledávky, které mají být přihlášeny proti majetkové podstatě dlužníka, a způsob nakládání s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení [čl. 7 odst. 2 písm. g)];
- pravidla pro přihlašování, přezkoumání a přiznávání pohledávek [čl. 7 odst. 2 písm. h)];
- pravidla pro provedení rozvrhu výtěžku ze zpeněžení dlužníkova majetku, pořadí pohledávek a práv věřitelů, kteří byli částečně uspokojeni po zahájení insolvenčního řízení na základě věcného práva nebo započtením pohledávek [čl. 7 odst. 2 písm. i)].

Právem státu, který vede insolvenční řízení, se tak řídí veškeré procesní aspekty uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. Pokryty jsou otázky klasifikace pohledávek pro účely insolvenčního řízení (pohledávky přednostní, běžné a podřízené, pohledávky vyloučené z uspokojení), postup při uplatňování pohledávek (přihlášení, fiktivní přihlášení, dispozice s přihlášenou pohledávkou, jiné způsoby uplatnění), jejich přezkoumání a zjišťování (včetně zahajování a vedení odporových sporů), jakož i způsob jejich uspokojování (pořadí při uspokojování, uspokojování výlučně z konkrétně určeného majetku apod.).

Zdůrazněme, že insolvenční statut určuje jen procesní stránku uplatňování a uspokojování pohledávek, nikoli rozhodné právo pro samotné pohledávky (to bude při existenci mezinárodního prvku zásadně vyplývat z nařízení Řím I a Řím II). Výjimečně může insolvenční statut zasáhnout do hmotněprávních poměrů pohledávky za insolvenčním dlužníkem, stanoví-li v souvislosti s vedením insolvenčního řízení její zánik (např. § 356 odst. 1 IZ), nebo oslabení (např. § 414 odst. 1 IZ) (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. 11. 2016, *ENEFI*, sp. zn. C-212/15).

Speciální úpravu nařízení 2015/848 obsahuje jen ohledně přihlašování pohledávek známých zahraničních věřitelů (čl. 53 až čl. 55). V ČR na to navazuje § 430 IZ, který upřesňuje, že známé zahraniční věřitele o insolvenčním řízení vyrozumívá insolvenční soud.

Je-li vůči témuž dlužníkovi souběžně vedeno hlavní a jedno nebo několik vedlejších insolvenčních řízení, může věřitel přihlásit pohledávku do každého z těchto řízení (čl. 45 odst. 1). Pohledávky přihlášeny v jednom insolvenčním řízení přihlašuje tamní insolvenční správce do dalších insolvenčních řízení (čl. 45 odst. 2).

Ve vedlejší insolvenčním řízení se co do rozhodného práva uplatní princip *lex fori concursus secundarii* (čl. 35), tzn. soud, který vedlejší insolvenční řízení vede, postupuje zásadně podle svého práva.

Pravidla pro zacházení s pohledávkami v hlavním insolvenčním řízení a ve vedlejších insolvenčních řízení se tedy mohou lišit. Táž pohledávka může být např. v jednom insolvenčním řízení klasifikována jako přednostní, zatímco v jiném jako pohledávka s běžným pořadím (viz i komentovaný judikát). Anebo může být táž pohledávka v jednom insolvenčním řízení přihlášena včas a řádně, zatímco v rámci jiného insolvenčního řízení může být přihláška odmítnuta pro vady či opožděnost. Stejně tak věcný přezkum přihlášených pohledávek se provádí v každém insolvenčním řízení nezávisle na jiném insolvenčním řízení, a může mít tedy i odlišný výsledek.

Odlišné zacházení s pohledávkami může být samo o sobě motivací k zahajování vedlejších insolvenčních řízení. Insolvenční správce v hlavním insolvenčním řízení nicméně může navrhnout, aby vedlejší insolvenční řízení nebylo zahajováno, učiní-li v souvislosti s majetkem, který se nachází v členském státě, v němž by mohlo být zahájeno vedlejší insolvenční řízení, příslib, že při rozdělování daného majetku nebo výtěžku z jeho zpeněžení dodrží práva týkající se tohoto rozdělení a pořadí pohledávek, která by věřitelé měli podle vnitrostátního práva, pokud by bylo v daném členském státě zahájeno vedlejší insolvenční řízení (čl. 36, čl. 38 odst. 2 nařízení 2015/848).

Kolizní ustanovení nařízení 2015/848 se přiměřeně použijí i v těch insolvenčních řízeních vedených před českými soudy, na něž se samo toto nařízení nevztahuje (§ 111 odst. 3 z. m. p. s.). Odkaz na přiměřenou aplikaci nařízení by měl být chápán materiálně: český soud by měl příslušná ustanovení evropského nařízení i v tomto případě aplikovat tak, jak jsou vykládána Soudním dvorem, protože jinak by hrozilo, že formálně stejnému ustanovení by byl v „evropském“ a „národním“ kontextu připisován odlišný normativní obsah. Vůle českého zákonodárce zřejmě směřovala k tomu, aby platila stejná pravidla, nikoliv různá pravidla, jež jsou pouze stejně jazykově vyjádřena.

Související judikatura

■ **[Lhůty pro přihlašování a následky jejich nedodržení, nezávislost přezkumu pohledávek v hlavním a vedlejším řízení]** [Č]. 4 odst. 1 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 7 odst. 1 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] stanoví, že pokud toto nařízení nestanoví jinak, je právem rozhodným pro úpadkové řízení a jeho účinky právo toho členského státu, na jehož území bylo úpadkové řízení zahájeno (dále jen „stát, který řízení zahájil“). [...] [K] tomu, aby nebyla tato ustanovení zbavena užitečného účinku, je třeba důsledky nedodržení právního předpisu státu, který řízení zahájil, týkajícího se přihlašování pohledávek, a mimo jiné lhůt, které jsou v tomto ohledu stanoveny, rovněž posoudit na základě tohoto právního předpisu [...]. Z toho vyplývá, že vzhledem k tomu, že nařízení č. 1346/2000 [nyní nařízení 2015/848 – pozn. aut.] neharmonizuje lhůty stanovené pro přihlašování pohledávek v úpadkových řízeních, na která se vztahuje uvedené nařízení, je na každém členském státě, aby na základě zásady procesní autonomie taková pravidla stanovil, avšak za podmínky, že nebudou méně příznivá než pravidla upravující podobné situace podléhající vnitrostátnímu právu (zásada rovnocennosti) a v praxi neznemožní nebo nadměrně neztěží výkon práv priznaných unijním právem (zásada efektivity) [...]. Konkrétně lhůty týkající se přihlášení ve vedlejším úpadkovém řízení pohledávek přihlášených v řízení souvisejícím s tímto řízením a zahájeným v jiném členském státě, správcem podstaty v tomto posledně uvedeném řízení, jsou podle čl. 32 odst. 2 tohoto nařízení [nyní čl. 45 odst. 2 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] upraveny právem státu, který toto vedlejší řízení zahájil, pokud jsou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku. [...] Správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení však nemůže na základě čl. 32 odst. 2 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 45 odst. 2 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] zprostit povinnosti dodržovat lhůty pro přihlašování pohledávek stanovené právem státu, který zahájil vedlejší řízení, v němž přihlašuje pohledávky, které již přihlásil v hlavním řízení, pro které byl jmenován. [...] [V] každém případě nelze čl. 32 odst. 2 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 45 odst. 2 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] vykládat v tom smyslu, že správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení musí vyčkat, až budou pohledávky, které hodlá přihlásit ve vedlejším řízení, prověřeny a přiznány v hlavním řízení před tím, než je bude moci přihlásit ve vedlejším řízení. [...] [P]rověření a přiznání pohledávek se v souladu s čl. 4 odst. 2 písm. h) tohoto nařízení [nyní čl. 7 odst. 2 písm. h) nařízení 2015/848 – pozn. aut.] řídí právem státu, který řízení zahájil. Je tudíž na správci podstaty ve vedlejším řízení, aby s ohledem na právo státu, který vedlejší řízení zahájil, ověřil přípustnost takto přihlášených pohledávek. Skutečnost, že správce podstaty v hlavním řízení prověřil pohledávky podle práva použitelného na hlavní řízení, není a priori relevantní pro prověření těchto pohledávek přihlášených ve vedlejším řízení. (rozsudek Soudního dvora EU ze dne 25. 11. 2021, *Alpine BAU*, sp. zn. C-25/20)

■ **[Odporový spor a náležitosti přihlášky zahraničních věřitelů]** Vedle toho, že žaloba na určení pohledávek upravená v § 110 IO [*rakouského insolvenčního řádu – pozn. aut.*], kterou podala navrhovatelka v původním řízení, je součástí rakouských právních předpisů v oblasti úpadečného řízení, je třeba v projednávané věci uvést, že ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že tuto žalobu mohou v rámci úpadečného řízení podat věřitelé, kteří jsou účastníky tohoto řízení, v případě, že je popřena výše nebo pořadí pohledávek přihlášených těmito věřiteli. Jeví se tedy, že s ohledem na tyto charakteristiky žaloba na určení pohledávek upravená v § 110 IO vyplývá přímo z úpadečného řízení, úzce s ním souvisí a má původ v právu upravujícím úpadečková řízení. V důsledku toho uvedená žaloba nespadá do působnosti nařízení č. 1215/2012 [*nařízení Brusel I bis – pozn. aut.*], ale do působnosti nařízení č. 1346/2000 [*nyní nařízení 2015/848 – pozn. aut.*]. [...] Článek 4 odst. 2 písm. h) nařízení č. 1346/2000 [*nyní čl. 7 odst. 2 písm. h) nařízení 2015/848 – pozn. aut.*] stanoví zásadu, že pravidla pro přihlašování, prověřování a přiznávání pohledávek určuje právo členského státu, na jehož území bylo úpadečkové řízení zahájeno. Článek 41 tohoto nařízení [*nyní čl. 55 nařízení 2015/848 – pozn. aut.*] [...] nicméně stanoví určité požadavky týkající se obsahu přihlášky pohledávky, které musí být [...] považovány za maximální požadavky ve vztahu k obsahu přihlášky pohledávky, jež může vnitrostátní právní úprava uložit věřitelům, kteří mají obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě, než je stát, na jehož území bylo úpadečkové řízení zahájeno. V rámci těchto požadavků článek 41 [*nyní čl. 55 nařízení 2015/848 – pozn. aut.*] mimo jiné vyžaduje, aby věřitel zaslal kopie podkladů, pokud existují, a sdělil den vzniku pohledávky. [...] [Č]lánek 41 nařízení č. 1346/2000 [*nyní čl. 55 nařízení 2015/848 – pozn. aut.*] nesmí být vykládán způsobem, který by měl za následek vyloučení přihlášky pohledávky z důvodu, že předmětné přihlášení pohledávek neobsahuje některý z údajů stanovených v tomto článku 41 [*nyní čl. 55 nařízení 2015/848 – pozn. aut.*], pokud uvedení tohoto údaje není uloženo právem členského státu, na jehož území bylo úpadečkové řízení zahájeno, a pokud lze uvedený údaj bez zvláštních obtíží vyvodit z podkladů stanovených v uvedeném článku 41 [*nyní čl. 55 nařízení 2015/848 – pozn. aut.*], což přísluší posoudit příslušnému orgánu, který provádí prověřování pohledávek. **(rozsudek Soudního dvora EU ze dne 18. 9. 2019, Riel, sp. zn. C-47/18)**

■ **[Odporový spor]** [T]aková žaloba na určení pohledávek za účelem jejich přihlášení v insolvenčním řízení, jako je žaloba podle § 110 rakouského insolvenčního řádu, [...] podle čl. 6 odst. 1 nařízení 2015/848 spadá do mezinárodní příslušnosti soudů členského státu, ve kterém bylo insolvenční řízení zahájeno. [...] [Č]l. 6 odst. 1 nařízení 2015/848 kodifikuje ve spojení s bodem 35 odůvodnění tohoto nařízení pravidlo pro určení mezinárodní příslušnosti, které vyplývá z judikatury Soudního dvora týkající se čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1346/2000. V kontextu posledně uvedeného nařízení Soudní dvůr rozhodl, že tato mezinárodní příslušnost má výlučnou povahu [...]. Nařízení 2015/848 mimoto nestanoví žádné pravidlo pro určení mezinárodní příslušnosti, které by soudům jiného členského státu, než je členský stát, ve kterém bylo zahájeno insolvenční řízení, přiznávalo příslušnost pro projednání žalob na určení pohledávek za účelem jejího přihlášení v uvedeném řízení, pokud tyto žaloby přímo vyplývají z insolvenčního řízení a úzce s ním souvisí. Ostatně výlučnost této mezinárodní příslušnosti, která se odráží v bodě 35 odůvodnění nařízení 2015/848, je v rámci tohoto nařízení vyloučena pouze v situaci výslovně uvedené v čl. 6 odst. 2 tohoto nařízení, kdy žaloba, která přímo vyplývá z insolvenčního řízení a úzce s ním souvisí, souvisí s jinou žalobou založenou na obecných ustanoveních občanského a obchodního práva [...]. Kromě toho soustředění všech žalob přímo souvisejících s insolvenční podniku před soudy členského státu příslušného k zahájení insolvenčního řízení je v souladu s cílem zvýšení účinnosti a zrychlení insolvenčních řízení s mezinárodním dopadem [...]. Mimoto podle bodu 5 odůvodnění tohoto nařízení je pro řádné fungování vnitřního trhu nezbytné vyhnout se podnětům, které motivují strany k převodům majetku nebo soudních řízení z jednoho členského státu do druhého za účelem získání výhodnějšího soudiště (tzv. forum shopping). Možnost, že by k projednání žalob podaných v různých členských státech a přímo souvisejících s insolvenční byly příslušné různé soudy, by přitom vedla k oslabení snahy dosáhnout takového cíle [...]. Z toho plyne, že mezinárodní příslušnost soudů členského státu, ve kterém bylo zahájeno insolvenční řízení, pro projednání žalob, které přímo vyplývají z uvedeného řízení a úzce s ním souvisí, je výlučnou příslušností. **(rozsudek Soudního dvora EU ze dne 11. 6. 2026, shopping24, sp. zn. C-292/25)**

■ **[Vliv insolvenčního řízení na nepřihlášené věřitele]** I když je v této souvislosti pravda, že v čl. 4 odst. 2 nařízení č. 1346/2000 [*nyní čl. 7 odst. 2 nařízení 2015/848 – pozn. aut.*], který obsahuje výčet skutečností relevantních z hlediska lex fori concursus, nejsou konkrétně uvedeni věřitelé, kteří se úpadečného řízení neúčastní, a tudíž ani účinky tohoto řízení či jeho skončení na práva těchto věřitelů, nelze pochybovat o tom, že tyto účinky se musí rovněž posuzovat podle uvedeného lex fori concursus. [...]

[V]ýklad, podle kterého by se lex fori concursus řídily účinky skončení úpdkového řízení, zejména v podobě dohody o vyrovnání, a práva věřitelů po jeho skončení, avšak nikoli účinky na práva věřitelů, kteří se tohoto řízení neúčastnili, by mohl vážně narušovat efektivitu uvedeného řízení. [...] [V]nitrostátní právní předpisy mohou prostřednictvím zániku pohledávek uplatňovaných po stanovené lhůtě vyloučit jakékoli návrhy podané oprávněnými z těchto pohledávek směřující na zahájení vedlejšího úpdkového řízení, neboť zahájení takového řízení by umožňovalo obcházet zánik pohledávek stanovený podle lex fori concursus. [...] S ohledem na výše uvedené je tedy třeba mít za to, že ustanovení vnitrostátního práva státu, v němž bylo zahájeno úpdkové řízení, které stanoví, že věřiteli, jenž se neúčastnil úpdkového řízení, zaniká právo na uplatnění pohledávky, spadá do oblasti působnosti článku 4 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 7 nařízení 2015/848 – pozn. aut.]. Dále [...] je třeba mít za to, že podle lex fori concursus může být rovněž stanoveno, že dochází k přerušení vykonávacího řízení souvisejícího s pohledávkou, která nebyla přihlášena ve stanovené lhůtě. [...] [V]zhledem k tomu, že nařízení č. 1346/2000 [nyní nařízení 2015/848 – pozn. aut.] nezavádí harmonizaci lhůt stanovených pro přihlašování pohledávek v úpdkových řízeních, na která se vztahuje oblast působnosti uvedeného nařízení, je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby na základě zásady procesní autonomie taková pravidla stanovil, avšak za podmínky, že nejsou méně příznivá než pravidla upravující podobné situace podléhající vnitrostátnímu právu (zásada rovnocennosti) a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právem (zásada efektivit) [...] [Č]lánek 4 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 7 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] musí být vykládán v tom smyslu, že do oblasti jeho působnosti spadají ustanovení vnitrostátního práva členského státu, který zahájil úpdkové řízení, která stanovují, že věřiteli, který se neúčastnil úpdkového řízení, zaniká právo na uplatnění pohledávky nebo že dochází k přerušení výkonu rozhodnutí, jehož prostřednictvím je taková pohledávka vymáhána v jiném členském státě. **(rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. 11. 2016, ENEFI, sp. zn. C-212/15)**

■ **[Pořadí pohledávek]** [Č]lánek 13 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 16 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] nerozšiřuje výjimku, kterou zavádí, na právo rozhodné pro pohledávky, které mají být přihlašovány, ani na právo rozhodné pro určení pořadí pohledávek; tyto případy jsou výslovně upraveny v čl. 4 odst. 2 písm. g) a i) tohoto nařízení [nyní čl. 7 odst. 2 písm. g) a i) nařízení 2015/848 – pozn. aut.]. Článek 13 uvedeného nařízení [nyní čl. 16 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] se tedy nelze dovolávat v rámci takové žaloby, jako je žaloba dotčená ve věci v původním řízení, která se [...] týká pořadí a rozdělení těchto pohledávek. [Č]lánek 13 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 16 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] musí být vykládán v tom smyslu, že se jej nemůže dovolávat osoba, která obdržela splátky zápůjčky poskytnuté společníkem, které jsou považovány za škodlivé pro všechny věřitele, brání-li se tato osoba žalobě na vrácení podané správcem podstaty společnosti, která je vydlužitelem, pokud je cílem této žaloby zajistit dodržení pořadí pohledávek stanoveného právními předpisy státu, ve kterém bylo zahájeno úpdkové řízení. **(rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. 3. 2026, SML Maschinen, sp. zn. C-43/25)**

■ **[Žaloba o zaplacení podaná na insolvenčního dlužníka v jiném státě]** [U]rčení příslušného soudu nijak nepředjímá právo rozhodné pro žalobní návrh dotčený v původním řízení ani relevantní pravidla, která mohou určit právo rozhodné pro žalobu v původním řízení [...]. Na přípustnost individuální žaloby podané proti společnosti v úpadku i na to, jak bude o takové žalobě rozhodnuto v případě přihlášení pohledávky do úpdkového řízení, se totiž vztahují nikoliv pravidla pro určení příslušnosti, nýbrž kolizní normy určující rozhodné právo. V tomto ohledu z čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 7 odst. 1 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] plyne, že právem rozhodným pro úpdkové řízení a jeho účinky je právo toho členského státu, na jehož území bylo toto řízení zahájeno. Článek 4 odst. 2 daného nařízení [nyní čl. 7 odst. 2 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] upřesňuje, že právo posledně uvedeného státu určuje podmínky pro zahájení, vedení a skončení úpdkového řízení [...] V projednávaném případě bylo úpdkové řízení dotčené ve věci v původním řízení zahájeno v Nizozemsku, takže právem rozhodným pro toto řízení a jeho účinky je v souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1346/2000 [nyní čl. 7 odst. 1 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] nizozemské právo. Z toho vyplývá, že žaloba dotčená v původním řízení, která směřuje k tomu, aby byla společnosti v úpadku uložena povinnost zaplatit dodané zboží, spadá do působnosti nizozemského práva [...], jelikož tomuto právu přísluší určit účinky úpdkového řízení na probíhající smlouvy a jeho dopady na řízení zahájená jednotlivými věřiteli a stanovit pravidla pro přihlašování, prověřování a uznávání pohledávek, jakož i pravidla týkající se úkonů, které mohou způsobit újmu věřitelům. **(rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. 11. 2024, Oilchart International, sp. zn. C-394/22)**

■ **[Účelnost vedlejšího řízení]** Odpůrci v původním řízení [...] tvrdí, že zahájení vedlejšího řízení je pouhou možností poskytnutou soudům a osoba podávající insolvenční návrh musí odůvodnit zájem na

zahájení tohoto řízení a prokázat, že zahájení uvedeného řízení jí umožní dovolávat se lepšího pořadí nebo jiného preferenčního práva. [...] Komise z rozsudku Bank Handlowy a Adamiak (EU:C:2012:739) dovozuje, že nařízení neukládá povinnost zahájit vedlejší řízení, ale stanoví pouze možnost tak učinit. V případě, že věřitel navrhuje zahájení vedlejšího řízení nedodržel lhůtu k přihlášení své pohledávky v hlavním řízení, jeho zájem na jejím přihlášení ve vedlejším řízení lze uznat pouze tehdy, pokud nebyl v souladu s článkem 40 nařízení [nyní čl. 54 nařízení 2015/848 – pozn. aut.] řádně informován o zahájení hlavního řízení. [...] [V]zhledem k tomu, že nařízení neobsahuje ustanovení, které stanoví, že soud, k němuž byl podán návrh, musí nebo za určitých podmínek nesmí zahájit vedlejší řízení, otázka, zda má tento soud v tomto ohledu posuzovací pravomoc, která mu umožňuje mimo jiné zohlednit prvky účelnosti, spadá v zásadě pod vnitrostátní právo členského státu, na jehož území je zahájení tohoto řízení navrhováno. V tomto kontextu je však třeba zaprvé připomenout, že členské státy musí při stanovování podmínek pro zahájení vedlejšího řízení dodržovat unijní právo a zejména obecné zásady unijního práva a ustanovení nařízení [...]. Členské státy tedy nemohou mimo jiné stanovit podmínky pro zahájení vedlejšího řízení, které by v rozporu se zásadou zákazu diskriminace rozlišovaly mezi věřiteli navrhujícími zahájení tohoto řízení podle jejich bydliště nebo statutárního sídla. **(rozsudek Soudního dvora EU ze dne 4. 9. 2014, *Burgo Group*, sp. zn. C-327/13)**

Literatura

- BĚLOHLÁVEK, A. J. *Evropské a mezinárodní insolvenční řízení: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848 o insolvenčním řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 268–269.
- BRINKMANN, M (ed.). *European insolvency regulation: article-by-article commentary*. München: C. H. Beck, 2019, s. 108–122.
- BRODEC, J. Applicable law in international insolvency proceedings (focused on relation of Articles 3 and 7 of the Insolvency Regulation). *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*. 2020, č. 4, s. 131–142.
- BRODEC, J. *Insolvenční řízení v kontextu mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 83 a násl., s. 195.
- EASTBY, J. W. The Law of Unintended Consequences: The 2015 E.U. Insolvency Regulation and Employee Claims in Cross-Border Insolvencies. *Chicago Journal of International Law*. 2016, Vol. 17, No. 1, Article 4.
- MAHDALOVÁ, S. *Evropské insolvenční právo – aktuální trendy, výzvy a budoucnost*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, s. 83–84. Dostupné z: <https://perma.cc/B8R5-G3G9>.
- MORAVEC, T. *Evropské insolvenční právo*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 42–43, s. 76–78.